Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Karin Heijligers
k.heijligers@nijmegen.nl
T 024 – 329 0652354018

Ons kenmerk
E22.000095

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 8 februari 2022
Onderwerp Regionale raadsbrief onderwijs Jeugdhulp en voorkomen voortijdig schoolverlaten

Geachte leden van de raad,

In deze brief nemen we u mee in de regionale ontwikkelingen van het afgelopen jaar op het gebied van voortijdig schoolverlaten en de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in voor voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs. We hebben het hier bewust over een *regionale* raadsbrief en *regionale* ontwikkelingen omdat we in het Rijk van Nijmegen werken met een regionaal programma voortijdig schoolverlaten (vsv) 2021-2024. We blikken terug op het eerste uitvoeringsjaar. De zeven gemeenten uit het Rijk van Nijmegen werken hierin samen met de scholen voor voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs, het regionaal WerkBedrijf en de jongeren.

Het vsv-programma is erop gericht dat iedere jongere op school zit, aan het werk is en zo nodig een aansluitend zorgaanbod ontvangt. Ieder jaar verlaten bijna 400 jongeren in onze regio het onderwijs zonder startkwalificatie (minimaal diploma havo of mbo niveau 2). Met elkaar zorgen we ervoor dat leerlingen de juiste ondersteuning en zorg kunnen krijgen, dat de jaarlijkse overstap van duizenden jongeren naar een vervolgopleiding of naar de arbeidsmarkt zo soepel mogelijk verloopt en dat het aantal voortijdige schoolverlaters zo laag mogelijk is. Met deze brief brengen wij u op de hoogte van de ontwikkelingen en acties die we uitvoeren.

We werken aan betere aansluiting voortgezet onderwijs en jeugdhulp
Aan de hand van interviews op scholen, het samenwerkingsverband en regiogemeenten heeft een analyse plaatsgevonden naar knelpunten in de samenwerking tussen het voortgezet onderwijs en jeugdhulp. Op basis van deze analyse zijn kansrijke pilots geformuleerd. Het voorjaar van 2021 is gebruikt om te komen tot kansrijke coalities voor de uitvoering van deze pilots, na de zomer zijn deze coalities gestart met de concrete uitwerking van deze pilots. Het gaan om de volgende pilots:

Collectieve financiering van jeugdhulp binnen het onderwijs.
Het gaat hier om scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, praktijkonderwijs en zorg intensieve scholen in regulier onderwijs zoals de Monnikskap en het FlexCollege. Binnen deze pilot maken we de beweging van individueel gefinancierde jeugdhulp naar een collectieve financiering per school. Het doel van het collectief financieren van jeugdhulp binnen het onderwijs is het verminderen van de administratieve last en de bureaucratie voor ouders/verzorgers, scholen maar ook voor gemeente. Daarnaast heeft deze manier van financieren het doel te werken met vaste en beperkt aantal hulpverleners binnen een school. Dit om de samenwerking tussen onderwijs en de jeugdhulp te versterken. Een voorwaarde van deze manier van werken is onderling vertrouwen in elkaar en in de gemaakte afspraken. Via zogenaamde schoolfoto's wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel jeugdhulp er per school historisch gezien is ingezet. Deze informatie wordt gebruikt als uitgangspunt om per school specifieke afspraken te maken hoe de jeugdhulp meer collectief te financieren. Op basis van goede, landelijke voorbeelden en ervaringen binnen het project op de Maartenschool wordt nu een plan van aanpak gemaakt om op korte termijn te kunnen starten met de uitvoering.

Versterken van de samenwerking tussen zorgteams op school en in de wijken en dorpen
De wens vanuit de deelnemende scholen en de gemeenten is om de praktische werkrelaties tussen de partners in en om school te verbeteren. Om daadwerkelijk stappen te kunnen zetten is gekozen om te starten met kleine praktische en op uitvoering gerichte werksessies per school of per scholen uit hetzelfde gebied. De betrokken gemeenten sluiten aan bij deze werksessies met als doel om te komen tot concrete afspraken om de samenwerking in en om school te versterken.

Preventieve projecten ter bevordering van de mentale gezondheid
Tijdens de eerste bijeenkomst met de scholen werd duidelijk dat op de deelnemende scholen al de nodige preventieve activiteiten plaatsvinden, maar dat scholen dit onvoldoende weten van elkaar. Daarnaast is ook onbekend of de ingezette interventies of activiteiten effectief zijn en kunnen landelijk bewezen interventies anders uitpakken op specifieke leerling populaties. De deelnemende scholen willen graag kennis uitwisselen. Een volgende stap in deze pilot is het opzetten van een kennisnetwerk en kennisbank op het gebied van preventieve interventies en bijbehorend maatwerk waar alle scholen en gemeenten aan deel kunnen nemen. Waarbij goed gekeken wordt naar de effecten van de interventies. Het samenwerkingsverband VO-VSO Nijmegen e.o. zal dit kennisnetwerk opzetten en onderhouden.

Doorbraak aanpak thuiszitters en doorlichting schoolverzuim
De al bestaande pilot 'doorlichting aanpak ziekteverzuim' wordt samen opgepakt met de uitdagingen die er liggen rondom een doorbraakaanpak voor thuiszitters. De pilot over ziekteverzuim draait sinds schooljaar '20-'21 met succes op vier scholen in de regio. Dit schooljaar zijn er vier extra scholen ingestapt. De bedoeling is dat volgend schooljaar minimaal acht extra scholen instappen. Kern van deze pilot is het optimaliseren van alle stappen die met verzuim te maken hebben, waarin scholen, jeugdartsen en leerplichtambtenaren goed samenwerken en regelmatig alle betrokken leerlingen

bespreken. Dit vraagt extra inzet van jeugdartsen en leerplichtambtenaren, deze extra inzet is naar verwachting tijdelijk. Het lijkt wenselijk dat de in Nijmegen actieve buurtteams jeugd en gezin in de toekomst meer betrokken gaan worden.
Het nieuwe kabinet wil het aantal thuiszitters niet langer 'fors beperken (regeerakkoord 2017)' maar streeft naar het 'terug naar 0' brengen van onnodige thuiszitters. In onze regio loopt inmiddels een project dat de thuiszitters (leerlingen die langer dan 1 maand niet naar school gaan) veel scherper in beeld heeft gebracht en vanaf nu scherp in beeld houdt. Het gaat momenteel om 90 leerlingen in onze regio. Ongeveer twee derde van hen kampt met psychische klachten, soms in combinatie met een moeilijke thuissituatie. Veel scholen hebben behoeften aan heldere afspraken met de gemeenten over wie de regie heeft in dergelijke casussen. In de loop van 2022 informeren we u over de verdere resultaten van dit onderzoek onder leiding van Samenwerkingsverband VO VSO Nijmegen e.o.

We versterken de aansluiting mbo en zorg
In het najaar van 2020 is onderzoek gedaan naar knelpunten en handelingsperspectieven voor het verminderen van vroegtijdige schoolverlaters met een zorgvraag. Aan de hand van dit onderzoek is er een projectleider aangetrokken die zich richt op de samenwerking op operationeel niveau tussen de verschillende zorgpartners in het mbo en in het zorg en welzijnslandschap. In 2021 zijn de eerste stappen en samenwerkingsafspraken gemaakt tussen schoolmaatschappelijk werkers en lokale partners (zoals de buurtteams in Nijmegen). In 2022 worden deze afspraken verder gemonitord en waar nodig aangescherpt. Ook zetten we gezamenlijk in op het faciliteren van ontmoeting tussen de verschillende partners op het MBO en passen we, waar nodig, de werkwijzen en procedures aan.
Daarnaast hebben de mbo instellingen een GGZ specialist aangesteld die studenten en medewerkers vroegtijdig ondersteunt bij mentale problemen. Een onafhankelijk onderzoeksbureau monitort de opbrengst van deze interventie en adviseert over het structurele vervolg van dit project. De eerste monitoringsresultaten worden in 2022 verwacht.

We werken samen op instroom en doorstroom binnen het onderwijs
Juist het overstapmoment, van het voortgezet onderwijs naar vervolgonderwijs of bijvoorbeeld bij het switchen van opleiding, kan een spannend of kwetsbaar moment zijn in de schoolloopbaan van een jongere. Om een jongere maximaal te kunnen ondersteunen bij deze overstapmomenten willen we iedere jongere in beeld houden. We ondernemen samen met partners talrijke initiatieven en trajecten die gericht zijn op een soepele overstap. In 2021 is onderzocht of aanvullende maatregelen nodig zijn voor kwetsbare overstappers. Daarbij is het van belang om de doelgroep 'kwetsbare overstappers' goed af te bakenen met meer focus op de mentoren als belangrijke schakel in de overdracht van leerlingen. In 2022 willen we inzetten op een pilot doorstroomcoaches en het verder versterken van doorlopende leerlijnen.

Voorzieningen voor tijdelijke opvang
Er zijn al vele jaren voorzieningen beschikbaar voor jongeren die tijdelijk opgevangen moeten worden. Vanuit het vsv-programma wordt bijgedragen aan het Flexcollege. Dit is

een onderwijsvoorziening voor leerlingen die op de reguliere vo-school, ook met extra ondersteuning, niet de passende ondersteuning kunnen krijgen die zij nodig hebben. Hun behoeften zijn echter niet zo intensief dat speciaal onderwijs noodzakelijk is. Er wordt ook bijgedragen aan opvangvoorzieningen op het mbo (Oversteek ROCN en bij MBO Yuverta). Juist in coronatijd zien we de grote meerwaarde van deze tussenvoorzieningen. De problematiek bij jongeren neemt toe, veel leerlingen bleken niet klaar te zijn voor de stap naar mbo of maakten een studiekeuze die niet passend was. Jongeren die zijn uitgevallen bij een opleiding worden in kleine groepen opgevangen. Zij krijgen hulp bij het bepalen van de vervolgstap en het tussentijds instromen op een nieuwe opleiding. In 2022 gaan we hiermee door en wordt verder gewerkt aan de samenwerking en kennisdeling. Het samenwerkingsverband werkt aan een nieuw ondersteuningsplan per augustus 2022.

We werken aan blijvend contact na onderwijs
Deze vsv-maatregel heeft betrekking op de routes naar arbeid, waarbij we het contact met kwetsbare jongeren niet willen verliezen. Er lopen heel veel initiatieven rondom de overstap van jongeren naar werk. We volgen de jongere na de overstap naar werk en zorgen voor een vangnet bij uitval. Soms kan door wat extra ondersteuning uitval worden voorkomen of op tijd hulp worden geboden als dat nodig is. Terwijl de jeugdwerkloosheid nu laag is, zijn er extra budgetten beschikbaar voor de aanpak jeugdwerkloosheid en krijgt het mbo een grotere rol in de nazorg van kwetsbare jongeren. Dit vraagt om zorgvuldige afstemming van regionale aanpakken en subsidies. We willen de vsv-aanpak en aanpak jeugdwerkgelegenheid vanaf 2022 presenteren als één regionale aanpak: jongeren naar school of werk.

We organiseren extra jongerenwerk en schoolmaatschappelijk werk op scholen
De coronacrisis had ook dit jaar een grote impact op het onderwijs. We horen signalen over onderwijsachterstanden die zijn opgelopen en daarnaast ontvangen we ook zorgelijke signalen over met name de mentale gezondheid van jongeren
Gemeenten hebben middelen van het rijk ontvangen om de nadelige effecten van de corona maatregelen te compenseren. Via het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) Nijmegen zijn deze extra middelen beschikbaar gesteld voor schoolmaatschappelijk werk op het voortgezet onderwijs en mbo. Ook zullen wij de inzet van jongerenwerk uitbreiden naar alle VO-scholen en verlengen in 2022.

Financieel
De vsv-maatregelen worden bekostigd door middelen die de scholen en gemeenten gezamenlijk ontvangen vanuit het ministerie van OCW voor de bestrijding van voortijdig schoolverlaten. Het zijn incidentele projectmiddelen (€1.079.000 per jaar) waarmee we een verandering of vernieuwing kunnen aanjagen. Ook bij het versterken van de aansluiting onderwijs en jeugdhulp gaat niet om het inzetten van meer of minder middelen, maar om te onderzoeken of we dezelfde middelen op een andere, efficiëntere manier kunnen inzetten. Uit de projecten moet blijken hoe we deze reguliere middelen van onderwijs en jeugdhulp zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten.

“We laten een (kwetsbare) jongere pas los als de basis voor elkaar is.”
Het vsv-programma zoals hierboven weergegeven hangt nadrukkelijk samen met andere voorstellen die zich richten op jongvolwassenen in de leeftijd van 16 tot 27 jaar. Dit vraagt om verdergaande, integrale samenwerking. We gaan hierbij uit van het principe ‘we laten een kwetsbare jongere pas los als de basis voor elkaar is’.

In de leeftijdsfase van 16 tot 27 jaar is er sprake van meerdere wetsovergangen, die op verschillende leeftijden en domeinen van toepassing zijn op het leven van een jongere. Juist jongeren in een kwetsbare situatie krijgen te maken met meerdere instanties en regelingen. Kort gezegd: hoe meer pech iemand heeft in de jeugdjaren, hoe complexer het is om een zelfredzaam leven op te bouwen. Logischerwijs denkt de jongere zelf niet in termen van beleidsdomeinen, overgangen of wetten. Hij of zij bewandelt één levenspad, met meerdere life events die invloed hebben op dat unieke pad.

We willen dat jongeren grip hebben op hun eigen leven, dat ze zich kunnen richten op hun toekomst en daarbij niet belemmerd worden door wijzigingen in wetgeving. Vanuit verschillende beleidsdomeinen werken we aan de overgang van jongeren naar volwassenheid. Soms zijn de belangen vanuit onderwijs, hulp, werk, inkomen of wonen uiteenlopend of zelfs tegenstrijdig. Een gezamenlijke aanpak helpt om jongeren in kwetsbare posities in staat te stellen zo zelfstandig mogelijk te functioneren.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester